

Friedrich Nietzsche

Böyle Buyurdu
Zerdüşt

—
Düşünce
Klasikleri
—

ÇEVİREN: ÇIĞDEM CANAN DİK MEN

Friedrich Wilhelm Nietzsche, 1844'te Prusya Krallığı'nda küçük bir köyde, bugün Almanya topraklarında bulunan Röcken'de doğdu. Küçük yaşta babası ölünce ailesi Naumburg'a taşındı. Nietzsche, okulda klasik Yunanca ve Latince öğrendi, ardından Bonn Üniversitesi'nde klasik filoloji okumaya başladı. İlahiyatçı olmak istiyordu ancak ilk yılın sonunda inancını kaybetti. Leipzig Üniversitesi'ne geçerek filolojiye yoğunlaştı. İsviçre Basel Üniversitesi'nde henüz 24 yaşındayken (1869) öğretim üyesi oldu. Bu pozisyona gelen tarihteki en genç insandır. 1879'da sağlık sorunları nedeniyle buradan ayrılmak zorunda kaldı. Eserlerinin hemen hepsini 1880'li yıllarda kaleme aldı. 44 yaşındayken (1889) bir buhran geçirdi ve zihinsel işlevleri zarar gördü. Filozof, hayatının son dönemini annesi ve kız kardeşiyle beraber geçirdi ve 1900'de Weimar'da öldü. *Tragedyanın Doğuşu* (1872), *Böyle Buyurdu Zerdüşt* (1883-1885), *Ecce Homo* (1888), *Putların Alacakaranlığı* (1888), *İyinin ve Kötünün Ötesinde* (1888) gibi başlıca yapıtlarıyla, din, ahlak, kültür, felsefe ve bilim üzerine çığır açan tartışmalar başlatmış, çağdaş felsefe ve eleştirel düşünceye yön vermiştir.

Böyle Buyurdu Zerdüşt

BÖYLE BUYURDU ZERDÜŞT

Orijinal adı: Also Sprach Zarathustra

Yazan: Friedrich Nietzsche

Almanca aslından çeviren: Çiğdem Canan Dikmen

Yayına hazırlayan: Sıla Arlı

Türkçe yayın hakları: © Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

1. baskı / Nisan 2021 / ISBN 978-605-09-8284-8

Sertifika no: 11940

Kapak tasarımı: Cüneyt Comoğlu

Kapak illüstrasyonu: Sönmez Karakurt

Baskı: Ana Basın Yayın Gıda İnş. San. Tic. A.Ş.

Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. 2622 Sk.

Güven İş Merkezi, No: 6/13 Bağcılar - İSTANBUL

Tel. (212) 446 05 99

Sertifika No: 20699

Doğan Egmont Yayıncılık ve Yapımcılık Tic. A.Ş.

19 Mayıs Cad. Golden Plaza No. 3 Kat 10, 34360 Şişli - İSTANBUL

Tel. (212) 373 77 00 / Faks (212) 355 83 16

www.dogankitap.com.tr / editor@dogankitap.com.tr / satis@dogankitap.com.tr

Böyle Buyurdu Zerdüşt

Friedrich Nietzsche

Çeviren: Çiğdem Canan Dikmen

Herkes için ve hiç kimse için bir kitap

Birinci bölüm

Zerdüşt'ün ön konuşması

1

Zerdüşt otuz yaşındayken memleketini, memleketindeki gölü terk edip dağlara çıktı. Dağlarda iç dünyasının ve yalnızlığının tadını çıkardı ve on yıl boyunca bundan bıkmadı. Fakat sonunda değişti yüreği – ve bir sabah tan yeri kızıla bürünürken kalkıp güneşi karşıladı ve ona şöyle dedi:

“Ey, büyük yıldız! Ne olurdu mutluluğun, aydınlattıkların olmasa?”

On yıl boyunca buraya, tepedeki mağarama geldin; ben olmasaydım, kartalım ve yılanım olmasaydı, kendi ışığından da bu yolu kat etmektен de usanırdın.

Fakat biz her sabah bekledik seni, bitmek tükenmek bilmeyen nimetlerinden faydalandık ve bunun için kutsadık seni.

Bak! Haddinden fazla bal toplamış arılar gibi bıktım usandım bilgeliğimden; avuç açacak ellere ihtiyacım var benim.

İnsanlar arasındaki bilgiler budalalıklarından ve yoksullar zenginliklerinden bir kez olsun yeniden memnuniyet duyanaya dek vermek ve dağıtmak istiyorum.

Bu yüzden, tıpkı senin akşamları denizin ardına geçip yeraltı dünyasını da ışığa kavuşturduğun gibi, ben de inmeliyim derinliklere, ey fevkalade zengin yıldız!

Ben de tıpkı senin gibi, aşağı inip aralarına karışmak istediğim insanların dedikleri gibi, *batmalıyım*.

Bu yüzden kutsa beni, çok büyük bir mutluluğa bile kıskanmadan bakabilen kıpırtısız göz!

Taşmak isteyen kabı kutsa ki altın yaldızlı sular aksın o kaptan ve dört bir yana taşısın senin o sonsuz hazzının yansımalarını!

Bak! Bu kap yine boş olmak istiyor ve yine insan olmak istiyor Zerdüşt.”

Böyle başladı Zerdüşt’ün batışı.

2

Zerdüşt yalnız indi dağdan ve inerken kimsecikler çıkmadı yoluna. Fakat ormana vardığında, kök aramak üzere muazzam kulübesinden çıkmış bir ihtiyar beliriverdi karşısında. Ve ihtiyar şöyle dedi Zerdüşt’e:

“Yabancı değil bu gezgin bana; birkaç yıl önce geçmişti buralardan. Zerdüşt’tü adı; fakat değişmiş belli ki.

O zamanlar küllerini taşırdın dağlara; şimdi de ateşini mi taşımak istiyorsun ovalara? Korkmuyor musun kundakçılara verilen cezalardan?

Evet, tanıdım Zerdüşt’ü. Art niyet nedir bilmez bakışları ve tek bir kötü söz bile gizlenmez dilinin ucunda. Bu değil mi, bir dansçı gibi yürümesinin nedeni?

Değişmiş Zerdüşt, çocuktu Zerdüşt, uyanmış Zerdüşt; ne için var senin şimdi, uyuyanların yanında?

Bir denizde yaşar gibi yaşadın yalnızlıkta ve deniz taşıdı seni. Vah vah, artık karaya çıkmak istiyorsun, değil mi? Çok yazık, yine kendin sürüklemek niyetindesin bedenini, öyle mi?”

“İnsanları seviyorum” diye cevap verdi Zerdüşt.

“Ben neden geldim bu ormana ve bu ıssızlığa?” dedi ermiş. “İnsanları ziyadesiyle sevdiğim için, değil mi?

Artık tanrıyı seviyorum; insanları sevmiyorum. İnsan

kusurlu bir şey benim için. İnsanları sevmek muhtemelen ölümcül olur benim için.”

Bunun üzerine şöyle dedi Zerdüşt: “Sevgiden söz eden kim! Ben bir armağan götürüyorum insanlara.”

“Onlara hiçbir şey verme” dedi ermiş; “Bir şey vermekten se bir şey al onlardan ve onlarla birlikte taşı aldığın şeyi – bu onlara çok iyi gelecektir; sana iyi geliyorsa tabii!

Fakat illa bir şey vermek istiyorsan, sadakadan fazlasını verme ve bırak, dilensinler bunun için de!”

“Hayır” dedi Zerdüşt; “Ben sadaka vermem. Sadaka verecek kadar fakir değilim.”

Ermiş güldü Zerdüşt’e ve şöyle dedi: “Öyleyse kabul ettirmeye bak hazinelerini! Münzevilere karşı güvensizdir onlar ve inanmazlar armağanlar vermek için geldiğimize bizim.

Sokaklarda duyulan ayak seslerimiz tuhaf gelir onlara. Ve geceleri onlar yataklarındayken, daha çok varken gündeğümüne, bir adamın yürüdüğünü duyarlarsa, muhtemelen ‘Nereye gidiyor bu hırsız?’ diye sorarlar kendi kendilerine.

İnsanların yanına gitme, ormanda kal! Hayvanların yanına git daha iyi! Neden benim gibi –ayılar arasında bir ayı, kuşlar arasında bir kuş– olmak istemiyorsun?”

“Peki ya sen ermiş, sen ne yaparsın ormanda?” diye sordu Zerdüşt.

“Şarkılar besteler ve söylerim; şarkılar bestelerken güler, ağlar ve mırıldanır, böylece methiyeler düzerim tanrıya.

Şarkı söyleyerek, ağlayarak, gülererek ve mırıldanarak, benim tanrım olan tanrıyı överim. Sen ne armağan getirdin bize?” diye karşılık verdi ermiş.

Zerdüşt bu sözleri duyunca: “Neyim var ki benim size verecek! Bırakın da gideyim hemen, hiçbir şeyinizi almadan!” dedi ve selamladı ermişi. – Böylece ayrıldılar, ihtiyar ve Zerdüşt, iki küçük oğlan gibi gülererek.

Fakat Zerdüşt yalnız kalınca şöyle dedi yüreğine: “Şu işe

bak! İhtiyar ermiş, ormanında bihaber henüz – *tanrının öldüğünden!*”

3

Zerdüşt ormanın kenarındaki en yakın şehre geldiğinde, halkın pazaryerinde toplanmış olduğunu gördü; çünkü bir ip cambazının gösteri yapacağı duyurulmuştu. Ve Zerdüşt şöyle dedi halka:

Size üstinsanı öğreteceğim. İnsan aşılması gereken bir şeydir. Onu aşmak için ne yaptınız?

Şimdiye kadar tüm varlıklar kendilerinden üstün bir şeyler yarattılar, fakat siz bu muazzam taşkında alçalmak istiyor ve insanı aşmaktansa hayvana dönmeyi tercih ediyorsunuz, öyle mi?

İnsan için ne ifade eder maymun? Bir kahkaha ya da acı dolu bir utanç. İşte insan aynen bu olsa gerek üstinsan için: Bir kahkaha ya da acı dolu bir utanç.

Kurtçuktan insana doğru yol aldınız ve hâlâ o kurtçuğa özgü çok şey var içinizde. Bir zamanlar maymundunuz ve şimdi bile herhangi bir maymundan daha maymundur insan.

İçinizdeki en bilge kişi bile bitki ile hayaletin bir çatışması, bir melezidir sadece. Fakat ben size hayalet ya da bitki olun mu diyorum?

İşte, üstinsanı anlatıyorum size!

Üstinsan yeryüzünün anlamıdır. Üstinsan yeryüzünün anlamı *olmalı*, demeli istenciniz!

Kardeşlerim, *yeryüzüne sadık kalın* ve bu dünyanın ötesindeki umutlardan söz edenlere ne olur inanmayın! Onlar bile rek ya da bilmeyerek sizi zehirleyenlerdir.

Yaşamı değersiz görürler, yok olmaya yüz tutmuş ve kendi kendilerini zehirlemişlerdir; yeryüzü öyle bıktı ki bunlardan, yeridir – bu dünyadan göçüp gitseler!

Tanrıya edilen küfür en büyük küfürdü bir zamanlar, fakat tanrı öldü ve dolayısıyla o kâfirler de öldü. Şimdi en korkuncu yeryüzüne küfretmek ve bilinemez olanın bağına yeryüzünün anlamından daha çok kıymet vermek!

Bir zamanlar ruh aşağılayarak bakıyordu bedene ve o zamanlar bu aşağılamaydı en çok yüceltilen – Ruh bedenin cılız, iğrenç olmasını, aklıktan ölmesini isterdi. Böylelikle bedenden ve yeryüzünden kurtulabileceğini düşünürdü.

Ah, o ruhun kendisi hâlâ cılız ve tiksindiriciydi, aklıktan ölmek üzereydi ve gaddarlıktı o ruhun en büyük zevki!

Peki ya siz, kardeşlerim, söyleyin bana; ne diyor bedeniniz ruhunuz için? Sizin de yoksulluktan, pislikten ve acınası bir hazdan ibaret değil mi hâlâ ruhunuz?

Hakikaten kirli bir akarsudur insan. Kirli bir akarsuyu kirlenmeden içine alabilmek için artık bir deniz olmak gerekir.

İşte, üstinsanı anlatıyorum size: Üstinsandır o deniz; sizin o büyük aşağılamanız kaybolup gidebilir içinde.

Nedir deneyimleyebildiğiniz en büyük şey? Büyük aşağılamanın vakti. Mutluluğunuzdan da aklınız ve erdeminizden de tiksindiğiniz vakit.

Şunu söylediğiniz vakit: “Ne kıymeti var ki benim mutluluğumun? Yoksulluk, pislik ve acınası bir hazdır o. Oysaki bizzat haklı çıkarmalıydı var olmayı!”

“Aklımın ne kıymeti var? Bir aslanın avına göz diktiği gibi iştahla arıyor mu ki bilgiyi? Yoksulluk, pislik ve acınası bir hazdır aklım!” dediğiniz vakit.

“Ne kıymeti var erdemimin? Henüz öfkeden kudurtmadı beni. Öyle usandım ki iyimden ve kötümünden! Yoksulluk, pislik ve acınası bir hazdır hepsi!” dediğiniz vakit.

“Ne kıymeti var ki adaletimin? Görüyorum ki ne közüm ne de kömürüm ben. Oysa köz ve kömürdür adil olan!” dediğiniz vakit.

Evet! Yukarıdan bakmalıyım kendime ve yıldızlarıma, ancak o zaman diyebilirim, bu benim doruğum diye; son doruğum olarak bir tek bu kaldı bana!

Böyle buyurdu Zerdüşt, yukarı çıkarken, katı sözlerle yüreğini teselli ederken, çünkü hiç olmadığı kadar yaralıydı yüreği. Ve dağın tepesine vardığında, öteki deniz uzanıyordu gözlerinin önünde; durdu ve sustu uzun süre. Fakat gece soğuktu bu yükseklikte, gökyüzü açık ve yıldızlıydı.

Farkındayım alınyazımın, dedi sonunda hüzünle. Pekâlâ! Ben hazırım. İşte şimdi başladı son yalnızlığım.

Envoye edilen
KDV'siz
satış fiyat

18

Çapraz okunabilir

ISBN 978-605-09-8284-8

9 786050 982848

Doğan
Kitap